

Inhoud

Proloog	9
1 Pasta nera	15
2 Je gaat er niet dood aan	23
3 Pistoolvinger	34
4 Dat hevige kijken	47
5 Grote dingen	58
6 Nooit eens stil / Carels hoofd	70
7 Waar wil je dat ik begin?	86
8 Alles is anders	104
9 Snor, kat, huig, zwaan	113
10 Een man met een hoed	125
11 Ergens moet God op een ladder staan	138
12 Laat me vertellen	150
13 Ook dit is te doen	159
14 Je bent zo aan de overkant	168
15 Dit is mijn lichaam	181
16 Die vent met al die armen	196
17 Wat doe je dan?	207
Verantwoording	219

Proloog

Waar wil je dat ik begin?

Bij die zaterdagmiddag, toen mijn vader tegenover mij zat, schraal en mager, voorovergebogen en ongedurig, alsof hij elk moment kon opstappen?

Een half leven geleden.

Mijn vader had zijn winterjas aangehouden. Zijn fletsbruine corduroy hoed, de hoed die hem kleiner deed lijken dan hij was, lag op tafel. Hij rookte een filterloze Caballero en morste as op mijn versleten parket. Ik stond op om koffie te zetten en een boterham voor hem te smeren. Ik deed alles om maar niet te hoeven luisteren naar zijn klachten: dat zijn lichaam hem in de steek begon te laten, dat hij zich ziek voelde.

‘Je moeder haalt geen jenever meer in huis,’ zei hij. Zijn dagelijkse jonge borrel.

Och, pa.

Kort na zijn vervroegde pensionering was mijn vader vergeetachtig geworden. Wat stuurs en ongezeglijk en onhandelbaar. ’s Nachts plaste hij wel eens in bed.

Hij kromp en wist niet wat hem overkwam.

De oude man heette Hidde. Hij was de eerste die mij aan mijn vader deed denken.

Op een waaierige lentedag gaat zijn vrouw, een verzorgde dame in een mauve mantelpakje, aan de lunchtafel van de polikliniek naast hem zitten, schuin tegenover

mij. Ze schenkt halfvolle melk in een glas, dat ze behoedzaam naar haar man schuift. 'Straks,' zegt de vrouw van Hidde, 'straks, na de boterham, komen ze hem halen voor het tweede deel van het onderzoek.' Ze spreekt over haar man alsof Hidde niet ook aan tafel zit. Alsof hij er niet bij is.

Hiddes handen omvatten het glas. Hij kijkt mij verbaasd aan: waarom zegt zijn vrouw zo iets nou tegen een vreemde?

Hidde heft het glas. En laat het weer zakken.

'Ik ken die mannen niet,' zegt hij, nog net verstaanbaar.

Wie zou hij bedoelen? Welke mannen? De artsen? De verpleger die hem zojuist, op weg naar onze lunch, in een rolstoel heeft geholpen?

Hidde trekt zijn smalle schouders op. Hij draagt een geel en oranje geblokt houthakkershemd van grof flanel dat wel bij hem, maar niet bij zijn vrouw lijkt te passen.

De mannen, begint hij opnieuw, de mannen komen sinds een week zomaar bij hem binnenlopen. Hij heeft geen idee wie ze zijn.

Zijn vrouw valt hem in de rede. Ze woont, zegt zij, met Hidde aan de rand van een dorp niet ver van het mijne. Oude, laaggelegen weilanden zie ik voor me, een slingerende B-weg, houtwallen, bloeiende hagen, een boerderij waar een stokoude, wit beschetten Volvo op het grindpad staat. Ik heb niet de indruk dat Hiddes vrouw iets probeert te verklaren. Eerder is het alsof zij zich verontschuldigt.

Voorzichtig neemt Hidde een slok van zijn melk. Hij wil niet morsen. En dan vertelt hij toch dat die mannen soms wel met zijn tieners tegelijk ineens in hun woonkamer staan, of boven op de overloop. 'Het is kwaad volk.' Wat ze uitspoken tussen zijn meubels en of ze ook tegen hem praten of hem alleen zwijsend in de weg zitten, vertelt Hidde niet.

Met grote ogen staart hij mij aan.
'Ze zijn echt hè,' zegt hij.

Hidde zal tien of vijftien jaar ouder zijn dan ik ben. Vijfenzestig, zeventig misschien. Een gekrompen man met een baard, grijs, woest en pluizig. Op zijn hoofd groeit haar zo dun dat het niet de moeite van het kammen waard lijkt. Hidde is naar het ziekenhuis gekomen in zijn geblokte hemd en een spijkerbroek boven afgelopen sandalen. Hij is wat moeizaam ter been, maar toen de verpleger, een forse zachtmoedige noorderling, hem in een rolstoel naar de lunch wilde rijden, sputterde hij tegen. Een rolstoel? Hij leek zich te generen.

'Het is hard gegaan,' zegt zijn vrouw. Al acht jaar is Hidde ziek, maar pas de laatste drie weken ziet hij mensen in huis die er niet zijn. Hoe vaak zij ook bij hem op de bank komt zitten en haar man ervan verzekert dat ze vertrokken zijn, dat zij ze uitgelaten heeft, of weggestuurd, zoals je getuigen van Jehova het tuinpad af stuurt, of een deurwaarder, en dat hij niet bang hoeft te zijn – Hidde blijft ze zien.

Dat is wreed en ironisch, want Hidde ziet eigenlijk steeds minder.

'Ook zijn ogen zijn snel achteruitgegaan,' zegt de vrouw van Hidde. Terloops vertelt zij dan dat Hiddes hond, een bastaardje van twaalf, het ook heeft.

Wat kan ik dáár nou nog op zeggen?

Dat Hidde op mijn vader lijkt?

Mijn vader was een lange, kaarsrechte en tanige man. Van beroep ambtenaar: 'schrijver eersteklas' bij een rijksdienst die toezag op de huurprijzen van woningwoningen. Een man die vijf dagen in de week om zeven uur 's ochtends ontbeet met een kop Pickwick-thee en

een bord pap of een boterham met suiker, en om kwart voor acht langs de velden van de voetbalvereniging naar het station wandelde, broodtrommel en BIC-pen in zijn verder lege, bruinleren aktetas. Daar stapte hij op de stoptrein. Tegen vijven nam hij de trein terug, waarna hij rond halfzes in zijn stoel bij het raam de aardappels schildte – vreemd dat mij uit duizend geuren juist die grondgeur, de geur van vochtige klei en wortelrot, is bijgebleven.

Met schrijven had het werk van mijn vader niets te maken. Op kantoor vulde hij alle dagen getallen in op dubbele foliovellen met lichtblauwe, hoge ruitjes. Ik herinner mij zijn schrift, de regelmatige lussen die alle even ver voorover leunden, de brieven die hij soms op zaterdagochtend schreef aan de keukentafel, zijn sierlijke handtekening. Toen ik zo oud was dat ik zelf een handtekening nodig dacht te hebben, oefende ik tot die volmaakt op de zijne leek, waarbij ik zijn kapitale ‘A’ wat schamel verving door de twee parallelle streepjes van de ‘H’.

Ik heb niet één brief van hem. Nog geen kattenbelletje. Als ik wel eens een ansichtkaart kreeg van mijn ouders, verstuurd vanaf een vakantieadres ergens in het Rijn-Moezel-gebied, was die geschreven door mijn moeder.

Toen zijn laatste oudere broer gestorven was, diep in de tachtig, en hij alleen nog een jongere broer kon overleven, zei mijn vader dat hij nu aan de beurt was. Behalve aan een lichte vorm van alzheimer, als het dat al was, leed hij aan een levenslange hypochondrie. Toch begreep ik wel wat hij bedoelde.

Ik pak een volkorenboterham, worstel met de plastic vacuümverpakking van de kaas, wurm die open, klap de snee dubbel en druk mijn tanden in een hap. Al een tijdje

eet ik niet meer met mes en vork, als het niet per se hoeft. Een biefstuk smaakt mij minder als dat snijden niet wil lukken. Pasta hak ik fijn en eet ik met een lepel. Met dat verlies aan decorum valt te leven. Op een wonderlijke manier is het trage verval fascinerend en heeft aftakeling meer te maken met euforie dan je zou verwachten: het één is de prijs die we betalen voor het ander. Wie het onderste uit de kan wil, zal ook gretig moeten proeven van de ontluistering.

Hidde probeert de stroeve margarine uit te smeren. Het verse volkorenbrood verklontert en verkleeft. Hij dekt de rommel af met een plak komijnekaas en zet op goed geluk zijn mes erin.

‘Ben ik mee gestopt,’ zeg ik. ‘Met mes en vork.’

Het is alsof Hidde mij niet hoort, niet ziet, of niet begrijpt.

Moeiteloos kan ik mij voorstellen hoe het verder zal gaan, hoe zijn verstand hem in de steek zal laten, hoe angstig hij zal zijn, hoe verward en gegeneerd. En het volgende moment zie ik Hidde bij mij thuis, boven aan de smalle trap met de zeegroene bekleding. Ik hoor mijn vader vanuit een slaapkamer iets roepen, tegen mijn moeder, geloof ik – terwijl ik zeker weet dat ik al jaren volstrekt vergeten ben hoe zijn stem klonk, of die bars was of breekbaar, met een accent of juist niet. Stel je niet aan, denk ik. Hij is al bijna dertig jaar dood.

Hidde knoeit met zijn boterham en met zijn tafelmanners. Snijden gaat niet. De korst is te stug, het brood te zacht, de margarine is nog half bevroren.

Dan legt zijn vrouw een hand op Hiddes rechterhand. Toe maar, lijkt ze te zeggen, doe maar wat die meneer naast je doet.

Hoe loopt het af, denk ik dan. Wat wil ik straks nog als mijn vrouw mij moet verschonen, als ze mijn brood

smeert, het vlees in kleine stukjes snijdt, de fles witte
wijn verbergt en mij bemoedigend toespreekt?

Toe maar. Probeer het maar.

Het kan nog jaren duren. Maar waar houdt het op?

Wil ik ook vergeten dat ik alles vergat?

Pasta nera

In Venetië is het struikelen begonnen.

Maar waar Daniël die avond was?

Misschien zouden we in het café op de camping nog een glas wijn drinken. Of vonden we dat het wel mooi geweest was? Genoeg gedaan, genoeg gezien, genoeg besproken.

Als ik mijn zoon er een jaar later naar vraag, vertelt hij dat we elke dag met de veerboot van Fusina naar het San Marco zijn overgestoken. Dat weet ik natuurlijk nog wel. ‘Het plein stond blank,’ zegt hij. Dat is waar ook. We moesten over smalle plankieren balanceren om bij de kade te komen.

Onze onnozelheid. Drie dagen lang waren we door Venetië gelopen en hadden we de ruwe blankhouten steigerplanken her en der op stapels zien liggen, en niet begrepen waartoe ze dienden.

Wat Daniël nog meer weet?

De zwarte pasta. Verse spaghetti gedrenkt in inktvis-inkt. En dat we op ons laatste terras in een venijnige discussie verzeild raakten over de muziek van een fadozangeres die ik wel en hij beslist niet verdroeg. Dat terras – ik zoek het op via Google Earth – was op het Campo Santo Stefano, een langgerekt betegeld plein tussen schilferende panden in alle tinten pastel, een paar minuten westelijk van het San Marco. We dronken er witte wijn.

Daniël zegt dat hij alles nog weet.

‘Eerst een fles. Toen nog één.’

‘Heb jij de foto’s nog die je daar maakte,’ vraag ik, terwijl me – want herinneringen roepen elkaar op, als akkoorden op de piano – te binnen schiet hoe Daniël eerder die zondag als een slanke, kortgeknipte god voor mij uit liep over de brede kade met uitzicht op het Lido, en zich amuseerde met het kat-en-muisspel van de carabinieri en groepjes alerte Afrikaanse straathandelaren met hun kleedjes vol slordig-goedkope Ray Ban-brillen.

‘Denk ik wel.’

‘Zoek ’s op.’

‘Ik kijk al.’

Hij rommelt wat in zijn smartphone. Het schermpje is al tijden stuk, maar het geheugen functioneert nog.

‘Sorry,’ zegt hij dan. ‘Ik moet ze hebben weggegooid. Had meer dan tweeduizend foto’s. Moest wat opruimen.’

Als Daniël stellig beweert dat hij niettemin álles nog weet, dat hij de route van onze wandelingen door de steegen van Venetië, over vismarkten en pleinen, langs paleizen en musea, over bruggen en kades, moeiteloos zou kunnen reconstrueren, komen er meer herinneringen terug. Ik blijf minder te zijn vergeten dan ik dacht.

Lang weekend in oktober. Heen op vrijdagochtend, vanaf Bremen; terug op maandag, maar vlogen we met Ryan Air of met die andere prijsstunter? Vanaf een luchthaven bij Venetië met de stadsbus slingerend door de stoffige straten van Mestre, en dan over een kilometerslange, met palmen omzoomde vierbaansweg langs bedrijfsterrinen, verlopen kantoorpanden, bouwvallige loodsen en flarden chemische industrie.

We komen dichterbij Fusina. Herkent Daniël de straathoeren bij de bushaltes, de vlezige vrouwen met een donkere huidskleur, rode laklaarzen tot boven de knie,

naveltruitjes, borsten als koopwaar. Hij is negentien. Ik vraag maar niets.

Op de camping checken we in. We droppen onze tassen in de stacaravan. Daarna wandelen we langs een boerderij met een half ingestort pannendak naar het havenhoofd met uitzicht over de lagune. We nemen de eerste veerboot. Die kruist de met lichtmasten afgezette vaarroute voor zeeschepen en volgt zigzaggend de betonning naar het centrum van Venetië, waar we de kade op stappen, obligate foto's nemen van elkaar, en beginnen te lopen.

Wil ik Daniël de stad laten zien? Of heb ik al besloten dat hij moet bepalen waar we heen gaan?

Ik hoef hem niet te imponeren – hij is niet zo snel onder de indruk. Ik val hem niet lastig met wat ik nog wel weet. Dat ik dertig jaar terug ook door deze stad liep. Net iets ouder dan hij nu is. Een kop kleiner dan zijn 1 meter 94, in een hemelsblauw T-shirt en vale Levi's, zo vuil dat je de stof kon breken. Een leren veter om mijn nek. Stekel-tjes, wit uitgeslagen van zon en zout water, net zo kortgeknipt als Daniël nu.

Ik was vijf weken op een Grieks eiland geweest. Met Axel.

Daniël weet wie Axel is: een jeugdvriend die ik al jaren niet meer zie. 'Hoor je nog wel eens wat van hem?' vraagt Daniël een doodenkele keer. In het begin probeerde ik hem uit te leggen wat er was gebeurd. Daniël werd er telkens pijnlijk van, zijn gezicht verstrakte, zijn blik trok onweer aan. Hij bracht geen enkel begrip op voor Axel, hij weigerde het te begrijpen.

Misschien is het al zaterdag als we besluiten een bord pasta te eten in de schaduw van een kleine arcade, ergens aan een smalle gracht waar af en toe een parlevinker aanlegt. Zoals hij daar zit lijkt Daniël – de gelijkenis

overvalt mij wel vaker – als twee druppels water op Axel. Niet in de trekken van zijn gezicht of de structuur van zijn botten, wel in de intonatie van zijn stem, de lome houding van dat lange lijf, zijn oogopslag, hoe hij zijn hoofd scheef houdt als hij luistert, de bravoure, de bluf, een begin van superieure ironie.

Uit het eethuis komt een ober die bij twee toeristen aan een tafel naast ons borden pasta achterlaat. Zwarte pasta. Daniël pakt de menukaart, zoekt de pasta nera op en kondigt plechtig aan dat hij die zwarte spaghetti wil proberen. Man van de wereld, hij.

‘Ik weet het niet,’ zeg ik aarzelend.

De inktvispasta doet me denken aan dat Griekse eiland, aan de groenblauwe baai net voorbij het vissersdorp, en aan Axel – Axel die altijd alles nog wist, titels, citaten, basketbaluitslagen. Axel zou mij nu nog kunnen vertellen wat we aten en op welk terras, waar we slippers en halfzware shag vonden, wat de drachme deed in centen, uit welke havenstad de vier Deense meisjes kwamen met wie we dagen achtereen op het strand lagen, naast wie we ’s middags wegdommelden onder de pijnbomen en met wie we ’s avonds laffe harsachtige retsina dronken. Axel zou hun namen nog kunnen noemen, zoals hij ook nog wist hoe laat de bus vertrok naar de hoofdstad aan de andere kant van het eiland. Axel zou nog weten of die vuilzwarte inkt op de pasta mij toen inderdaad zo slecht bekwam als ik me meen te herinneren.

Daniël grijnst. ‘Doe ’s gek, ouwe.’

Ik zeg niets. Hij bestelt. ‘Wijntje erbij?’ vraagt hij.

‘Hoe laat is het?’

‘Al bijna middag.’ Een en al gretige overmoed. ‘Doe ’s gek, ouwe. Ik betaal.’

Die zondagmiddag, de derde dag, brengen we uren door op het lange, smalle, aan één rand nog zonnige plein bij de Sint-Stefanuskerk. Eigenlijk zouden we naar binnen moeten gaan, de sacristie in om Tintoretto te bekijken, maar tot nu toe zijn we aan elk museum voorbijgelopen. Rijen te lang, tijd te kort. Het heeft ook geen zin nog doel-loos te dwalen, gretig en gehaast alsof we ergens naar op weg zijn. We leggen ons erbij neer dat we op een terras iets moeten drinken.

Waarschijnlijk houdt Daniël mij voor dat hij nog wel eens zal terugkeren naar Harry's Bar om met een glas on-betaalbare whisky te toosten op beroemde schrijvers. Daniël heeft zich ingelezen. Eerder die zondag zijn we drie keer door steeds andere stegen rond het San Marco-plein getrokken om bij Harry's Bar naar binnen te kun-nen turen. Hemingway had hier van zijn whisky genipt, net als Chaplin, Hitchcock, Capote.

Op het Campo Santo Stefano bekvechten we over pop-muziek, talentenshows op televisie en voetbalprofs die in hun nadagen naar een halfwascompetitie in Zuid-Eu-ropa zijn uitgeweken. Ik til er niet zo zwaar aan, maar Daniël heeft het vermogen te minachten, en de leeftijd om dat ongenueanceerd te doen.

Meer kan ik mij nu, een jaar later, niet herinneren.

Als ik begin te schrijven, komen toch weer flarden te-rug, gek genoeg in chronologische volgorde, alsof ik het al een keer eerder heb vastgelegd, als een half verzonnen vertelling, een logboek van vergeten ogenblikken. De prostituees, de pasta nera, Harry's Bar, Tintoretto. Van andere fragmenten – hoe Daniël soms op Axel lijkt – durf ik niet met zekerheid te beweren dat ik ze goed dateer, toen en daar in Venetië; ze kunnen uit hun verband zijn geraakt. Mijn haperende geheugen heeft ze weer op een andere wijze in elkaar gezet, als stenen van een muurtje

op een door de zon geblakerd eiland dat met de tijd uiteenvalt en in een andere samenhang weer wordt opgebouwd.

Na de eerste fles wijn, een chardonnay vermoed ik, droog en wit en koel, hebben we een tweede laten brengen, bevestigt Daniël met een glimlachje, omdat hij ook wel weet hoe het die zondag afliep. 'Dat ik alles nog weet en jij bijna niets, is niet zo raar,' zegt hij. 'Van mijn eerste acht of negen jaar herinner ik mij ook niets. Ik heb niet veel meer dan tien jaar aan herinneringen. Jouw harde schijf is veel voller.' Je bent een oude man, bedoelt hij.

'Weet jij nog op welke dag we op dat plein in de zon zaten te pimpelen?'

'Het was de derde dag,' zegt hij. 'Zondag dus.'

'En de datum?'

'Geen idee. Oktober.'

'Tien oktober. Ik heb het opgezocht.'

Hij snapt wat ik bedoel. Tien-tien-tien. Het klinkt als een vol stadion dat bij acht-nul om dubbele cijfers begint te joelen.

Struikelen begon in Venetië. Voor zover ik kan nagaan, voor zover ik mij kan heugen, heeft mijn motoriek me die zondagavond voor het eerst beentje gelicht. Er waren nog andere symptomen, dat brakke geheugen vooral, het eigenaardige fenomeen dat mij soms de titel van een roman niet te binnen wilde schieten of – veel gênanter – de naam van een collega met wie ik al jaren samenwerkte. Ik verontschuldigde mij dan met de opmerking dat het zo meteen, met een minuut of vijf, echt waar, het lag vóór op mijn tong, wel weer terug zou komen.

Dat ik steeds minder geuren rook, had een ander signaal kunnen zijn.

Ik geloof dat Daniël die laatste middag nog heeft gezocht naar een parfum. Als souvenir. Vaag staat mij bij dat hij uiteindelijk voor zijn moeder een te duur Venetiaans carnavalsmasker heeft gekocht. Het kan ook zijn dat we dat pas die maandagochtend hebben gevonden, tegen een mildere prijs in een wat minder drukke steeg, voor de laatste keer wandelend van het San Marco naar het treinstation, op weg naar het vliegveld.

Op zondagavond zijn we met de veerboot teruggekeerd naar Fusina. Misschien kleurde de hemel achter de camping paarsrood. We moeten aan dek hebben gestaan. Truien aan. Ik zal opnieuw naar de betonning hebben gekeken en hebben gedacht aan de ondieptes in de baai en het zinken van Venetië. Ik geloof dat we bij de diepe vaargeul even moesten wachten op een passerend containerschip.

‘Drinken we nog wat?’

We zijn in onze stacaravan. Boven de deur brandt een naakt peertje. Op de twee sjofele bedden onze bagage: enkele T-shirts, een regenjack dat we niet nodig hebben gehad, Daniëls slim fit zwarte jeans.

‘Eerst even pissen.’

‘Dan zie ik je zo in het café, ouwe.’

Daniël slaat linksaf, ik ga naar rechts, naar het centrale toiletgebouw, honderd meter verderop. Mijn blaas is vol. De camping is uitgestorven, het loopt tegen de herfst en ’s nachts is het al te kil voor tentkampeerders; we hebben slechts enkele andere toeristen gezien met een slaapplek in een stacaravan. In het halfdonker besluit ik een stukje af te snijden.

Ik wurm mij door een haag van doornige struiken, zie niet waar ik loop en struikel als ik in een greppel stap. Mijn linkerenkel klapt dubbel. Moeizaam kom ik over-eind, gedesoriënteerd en vloekend van de pijn – waar was

verdomme dat pissoir nou – en begin te strompelen, hinkend, zwalkend als een man die te veel gedronken heeft.

Als ik wat later – hoeveel later? – op de dunne aluminiumdeur klop, doet Daniël open.

‘Ik ben teruggegaan. Waar bleef je nou?’

‘Gevallen. In een geul.’

‘Alles nog heel, ouwe?’

‘Mijn enkel. En denk je dat ik in die zwarte broek van jou pas?’

Je gaat er niet dood aan

‘Zouden het linkervoeten zijn, denk je? Of rechtervoeten?’

Sandra begrijpt niet waar ik het over heb.

‘Die voeten,’ zeg ik, wijzend op een nest naakte, net boven de enkels geamputeerde voeten. Ze staan langs de glazen wand, halverwege de lange gang. Op elke bruine voet rust een roodleren attachékoffer. ‘Zouden ze allemaal hetzelfde zijn? Of juist niet? En denk je dat het paren zijn?’

Sandra trekt me mee, ze sjort aan een mouw. ‘Kom nou maar.’

Bijna geruisloos passeert ons een elektrisch aangedreven golfwagentje; op het achterbankje, met zijn rug naar de verpleger, zit een bejaarde man die zich met beide handen aan zijn wandelstok vastklemt. Als ze voorbij zijn, zie ik de hovenier buiten, aan de andere kant van het glas. Hij schoffelt de harde, droge aarde in perkjes tussen gekromde repen roestbruin cortenstaal.

Voorbij de liften moeten we linksaf. Ik meld me bij een balie. We wachten. Sandra bladert door een woontijdschrift. Ik zit met mijn kop bij die voeten. Welke schoenmaat zouden ze hebben?

Dan worden we binnengeropen.

Even later stelt een jonge, vrouwelijke coassistent mij honderduit vragen. In een kleine kamer van de polikliniek, waar lamellen het scherpe, zomerse zonlicht bui-

ten houden, zit zij tegenover me, een vrouw zo jong als mijn dochter, clipboard op haar knieën, pen in het knuistje van haar rechterhand. Rijtje na rijtje werkt zij een vragenlijst af. Wat zijn mijn klachten? Begonnen die aan één kant van het lichaam of zowel links als rechts? Heb ik daar al lang last van? Heb ik pijn? Welke medicijnen slik ik? Ben ik soms somber? Wat doe ik voor werk?

Ik kan in haar anamnese geen systeem ontdekken. Dat systeem zal er ongetwijfeld zijn, zoals er ook logica schijnt te zitten in het script met vragen van een telefonische helpdesk.

Wat zijn de klachten?

Heeft u de stekker aangesloten?

Brandt alleen het lampje links?

Zou zij weten, vraag ik mij af, wat het verhaal van die voeten is?

‘Wat voor werk doet u?’ vraagt de coassistent nog eens.

‘Ik ben journalist,’ antwoord ik.

Ik struikel steeds vaker. Bij de markt struikel ik over een lage stoeprand of scheve klinker, alsof ik midden op de dag en toch werkelijk broodnuchter, wankelend uit de kroeg kom. Ik struikel over mijn woorden als ik mij verslik in mijn speeksel. En ik struikel over de letters op het toetsenbord van mijn laptop; als ik schrijf blijft mijn linkerwijsvinger de ‘a’ of de ‘s’ aanslaan, waardoor ‘ik sta’ telkens weer uit de hand loopt tot ‘ik sstaaa’, of tot een onontwarbare lettercombinatie omdat ik met links ook wel naast de ‘a’ en de ‘s’ of de ‘d’ mik.

Mijn linkerhand is onwillig. Hij trilt soms. Dat doet die hand eigenlijk al maanden, misschien al sinds de jaarwisseling. Drink eens wat minder koffie, adviseerde de